

Online Platformlar Üzerinden Yapılan Satışların Kısmen Kısıtlanmasına Rekabet Kurulu Tarafından Yeşil Işık

Caner K. ÇEŞİT

ACTECON, Counsel

Alper KARAFİL

ACTECON, Kıdemli Danışman

Miraç Mert KARAKAŞ

ACTECON, Danışman

Giriş

Bilindiği üzere, bilhassa nihai tüketiciler nezdinde önemli harcamalardan birine tekabül eden beyaz eşya sektörü, diğer ülkelerin rekabet otoritelerinin olduğu gibi Rekabet Kurulu'nun da markajında olan sektörlerden biri olma özelliğini sürdürmektedir. Bu kapsamda, 2021 yılında Arçelik Pazarlama A.Ş.'nin ("Arçelik") de dahil olduğu altı beyaz eşya üreticisinin, yetkili satıcılarının yeniden satış fiyatını belirlemek ve internet satışlarını kısıtlamak suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un ("Rekabet Kanunu") 4. maddesini ihlal edip etmediklerinin tespitine yönelik olarak soruşturma açılmasına karar verilmişti.

İnternet satışlarına getirilecek koşulların, fiziksel satışlara ilişkin koşullarla aynı olması gereği bulunmakla beraber her iki dağıtım kanalının farklı doğasına uygun, aynı amaca hizmet eden ve karşılaştırılabilir sonuçları sağlayan kriterler olması gerekmektedir. Her durumda, bahse konu standart ve koşulların amacı fiyat rekabetini engellemek ve internet kanalından yapılacak satışları caydırmak olmamalıdır.

Yürüyen bu soruşturma kapsamındaki bayilere çevrim içi pazar yerlerinde satış yasağı getirilmesi eylemi hakkında Arçelik tarafından sunulan taahhütlere yönelik Kurul kararı yakın zamanda Kurul'un resmi internet sitesinde yayımlandı¹. Bu doğrultuda, çevrim içi pazar yerlerinde satış yasağı getirilmesine yönelik olarak Arçelik'in sunduğu taahhüt başvurusunu değerlendiren Kurul, diğer taahhütlerin yanı sıra bayilerin fiziksel kanallardan yapacağı satışlardan elde ettiği cironun, yıllık toplam cirosunun en az yüzde 85'ine tekabül etmesi gerektiğine ilişkin taahhüdü kabul etti.

Fiziksel Satışların Oranının Toplam Cironun Belirli Bir Kısımını Kapsamasına İlişkin Koşulun Mevzuattaki Yeri

2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği uyarınca, seçici dağıtım sistemi üyelerinin nihai alıcılara yapacakları aktif ve pasif satışlar yasaklanmamaktadır. Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz'da ("Dikey Kılavuz") internet ve benzeri yollarla yapılan satışlar genellikle pasif satış olarak nitelendirilmektedir. Dolayısıyla çevrim içi kanallardan yapılacak

satışlara getirilecek mutlak yasaklar ile mutlak yasak sonucunu doğuracak uygulamalar pasif satış yasağı olarak değerlendirilmektedir.

Dikey Kılavuz'da hangi sınırlamaların internet satış yasağı anlamına gelebileceği örnekle-yici şekilde açıklanmıştır. Buna göre, pasif satışlar kapsamında ele alınan internet satışlarına yö-nelik "İnternet kanalıyla yapılan sa-tışların toplam satışlara oranına ilişkin kısıtlama getirilmesi (sağlayıcının, internet satışlarını engellemeden fiziki satış mağa-zalarının da etkinliğini koruyabilmek adına dağıtıcının satışının belli bir oranını fiziki mağazalar kanalıyla satması koşulu getirmesi veya sağlayıcının internet kanalıyla gerçekleşen satışların genel dağıtım sistemine uygunluğunu sağlaması için koşullar getir-mesi hariç olmak üzere)" incele-me konusu dikey anlaşmayı grup muafiyeti kapsamı dışına çıkaracak nitelikte ağır rekabet sınırlaması ola-rak kabul edilmektedir.

Bununla birlikte, sağlayıcı, ürünlerinin sa-tışa sunulduğu internet sitesi ve pazar yerlerine yönelik kalite standart ve koşulları getirebilecek, bu mecra-lardan alışveriş yapan tüketicilere belli hizmetlerin sunulmasını isteyebilecektir. Bu kapsamda getirilebilecek standart ve ko-şullar, dağıtımın niteliği ve ka-litesini, marka imajını ve/veya potansiyel etkinliği arttırıcı vb. unsurlar bakımından objektif ola-rak somut, makul ve kabul edilebilir olacaktır.

Öte yandan, internet satışlarına getirilecek koşulların, fiziksel satışlara ilişkin koşullarla aynı olması gereği bulunmamakla beraber her iki dağıtım kanalının farklı doğasına uygun, aynı amaca hizmet eden ve karşıla-ş-tırılabilir sonuçları sağlayan kriterler olması gerekmektedir. Her durumda, bahse konu standart ve ko-şulların amacı fiyat rekabetini engellemek ve internet kanalından yapılacak satışları caydırmak olmamalıdır.

Yüzde 85'lik Fiziki Satış Koşuluna Olumlu Dönüş

Birtakım istatistiki bilgilere dayanarak Kurul, beyaz

eşya ve küçük ev aletleri sektörünün 52,9 milyar TL payı ile Türkiye e-ticaret hacminin en yüksek payını oluş-turduğunu tespit etmiştir. Ben-zer şekilde, tüketiciler nezdinde yapılan anket neticesinde ula-şılan sonuçlara göre, internet satış kanalının çevrim içi pazar yerlerinde satış ile neredeyse özdeşleştiği sonucuna ulaşıldı-ğı belirtilerek bahse konu çevrim içi platformların yetkili satıcılar ba-kımından gerek sağlayıcıların internet sitelerine gerekse yetkili satıcıların kendi ku-racakları internet sitelerine kıyasla vaz-geçilmez bir dağıtım kanalı olduğu belirtilmiştir. Bu bakımdan, pazar yeri satışlarının yasaklanmasına yönelik eylemlerin bayilere inter-net satış kanalının kapatılması anlamına geleceği ve pasif satış yasağı teşkil edeceği sonucuna ulaşılmıştır.

Bu bağlamda taahhüt metnin-de yer alan yetkili satıcının fiziksel kanallarda yapacağı satışlardan elde edilen cironun, yıllık toplam cirosunun en az yüzde 85'ine tekabül etmesi gerektiğine iliş-kin koşulun çevrim içi pazar yerlerinden satışların engellenmesi anlamına gelip gelmediği Kurul tarafından detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Kurul, öncelikle Dikey Kılavuz'a atıfta bulunarak "sağlayıcının, internet satışlarını engelleme-den fiziki satış mağazalarının da etkinliğini koruyabilmek adına dağıtıcının satışının belli bir oranı-nı fiziki mağazalar kanalıyla satması koşulu getirmesi"nin mümkün oldu-ğunu belirtmiştir.

Söz konusu tespitin ardından ise, beyaz eşya sektö-ründe faaliyet gösteren teşebbüslerin bayileri tara-fından çevrim içi pazar yerlerinden yapılan eşya satış-ları incelenmiştir. İncelemeler sonucunda, beyaz eşya ve küçük ev aletlerinin çevrim içi pazar yeri satış oran-larının bayilerin toplam satışlarına oranının, yüzde 15 seviyesinin önemli oranda üzerine çıkmadığı tespit edilmiştir. Bu bakımdan, Arçelik tarafından getirilmesi planlanan yüzde 85'lik oranın tam olarak çevrim içi pa-zar yeri satışlarının kısıtlanması anlamına gelmediği ve Dikey Kılavuz'daki yukarıda yer verilen düzenleme

kapsamında uygun, makul ve kabul edilebilir olduğu kanaatine ulaşılmıştır. Dolayısıyla, söz konusu kısıtlamanın yeniden satıcının internet satışlarını engellemeyecek nitelikte olduğu ifade edilerek Arçelik'in fiziki satış kanallarının etkinliğini koruyabilmek adına bu türde bir oran benimseyebileceği belirtilmiştir.

Bununla beraber, yüzde 85 oranının izlenmesine yönelik olarak Arçelik tarafından da belirtildiği üzere, bayilerin fiziksel kanallar haricinde yapacakları satışların yüzde 15 sınırına ulaştığının Kurul tarafından tespit edilmesi halinde fiziksel satışlar için getirilen asgari yüzde 85 oranının aşağı çekilmesine yönelik koşulun yeniden değerlendirileceği belirtilmiştir. Söz konusu taahhüde göre, yetkili satıcıya getirilmiş olan fiziki satış yükümlülüğünün değerlendirilmesinin amacı, yüzde 85'lik oranın rekabet sorunlarını gidermede yeterli olup olmadığının gözlenmek istendiği olarak belirtilmektedir.

Olumsuz Görüşler de Mevcut...

Bu noktada önemle belirtmek gerekir ki, yedi Kurul üyesinden üçü ilgili taahhüdün kabul edilebilir nitelikte olmadığı kanaatine vararak karara yönelik karşı oy kullanmıştır. Karşı oy yazılarında;

- ARÇELİK tarafından getirilmek istenen yüzde 15'lik oranın, aynı pazarlarda faaliyet gösteren ve çevrim içi pazar yeri satışlarını yasaklamayan diğer sağlayıcılara ait satış adedi ve satış değeri verileri ile uyum arz etmediği,
- bu oranın pazardaki diğer satış oranlarına kıyasla oldukça yüksek olduğu ve çevrim içi satışları caydırıcı nitelik taşıyabileceği,

- çevrim içi pazar yerlerinde yapılacak satışlardan elde edilecek ciro tutarının dolaylı olarak yüzde 15 şeklinde belirlenmesinin fiziksel mağazaların etkinliğini korumakta oynayacağı rolün yeterince gerçekleştirilemediği ve bu oranın somut verilerle desteklenemediği ve

- söz konusu internet satış sınırlamasının nihai olarak tüketici faydasına hizmet etmeyeceği

gerekçelerine yer verilmiştir.

Özetlersek...

Fiziki satışların oranının, yetkili satıcının cirosunun minimum yüzde 85'i olması gerektiğine ilişkin taahhüdün Kurul tarafından kabul edilmesi, Arçelik gibi sağlayıcıların çevrim içi pazar yerlerindeki satışlar bakımından getirebileceği kısıtlamalara ilişkin önemli bir örnek teşkil etmektedir. Aynı zamanda, söz konusu kararın Kurul'un internet satışlarına yönelik vereceği gelecekteki kararları için emsal teşkil etme ihtimalinin yüksek olduğu söylenebilecektir. Bununla birlikte, karara yönelik karşı oy kullanan üç Kurul üyesinin ve karşı oy gerekçelerinin varlığı konunun rekabet hukuku nezdindeki tartışmalı konumunu gözler önüne sermektedir. Dolayısıyla, teşebbüslerin çevrim içi pazar yerlerinden satışlara yönelik olarak getireceği kriterleri belirlerken oldukça dikkatli hareket etmesi gerektiği değerlendirilmektedir. ●

Kaynakça:

- ¹ Rekabet Kurulu'nun 08.09.2022 tarihli ve 22-41/580-240 sayılı kararı.